

Sunnhordland Kraftlag AS ved Erling Otterlei

Saksbehandler, innvalgstelefon

Magne Nesse, 5557 2335

Tillatelse etter forurensningsloven til anleggsarbeid - bygging av Blåfalli Fjellhaugen kraftverk i Kvinnherad kommune for Sunnhordaland Kraftlag

Statsforvalteren gir Sunnhordaland Kraftlag AS tillatelse etter forurensningslovene til utslipp av anleggsvann fra driving av tunnel for Blåfalli Fjellhaugen kraftverk i Kvinnherad kommune.

Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11, og det er gitt vilkår for å redusere faren for forurensning etter § 16.

Vi viser til søknad datert 16. juni 2025 samt andre opplysninger som kom frem under behandling av søknaden.

Vedtak

Statsforvalteren gir tillatelse etter forurensningsloven til anleggsarbeid knyttet bygging av Blåfalli Fjellhaugen kraftverk i Kvinnherad kommune. Tillatelsen er hjemlet i forurensningsloven § 11, jf. §16. Statsforvalteren har ved avgjørelsen vurdert forurensning fra tiltaket opp mot fordelene og ulempene som tiltaket vil føre til. Ved fastsetting av vilkår har Statsforvalteren lagt til grunn hva som er mulig å oppnå ved bruk av beste tilgjengelige teknikker og vår vurdering av fare for forurensning.

Utslippstillatelsen med tilhørende vilkår er vedlagt. Statsforvalteren har regulert de forholdene som er vurdert til å ha de mest alvorlige miljømessige konsekvensene.

Vedtak om gebyr

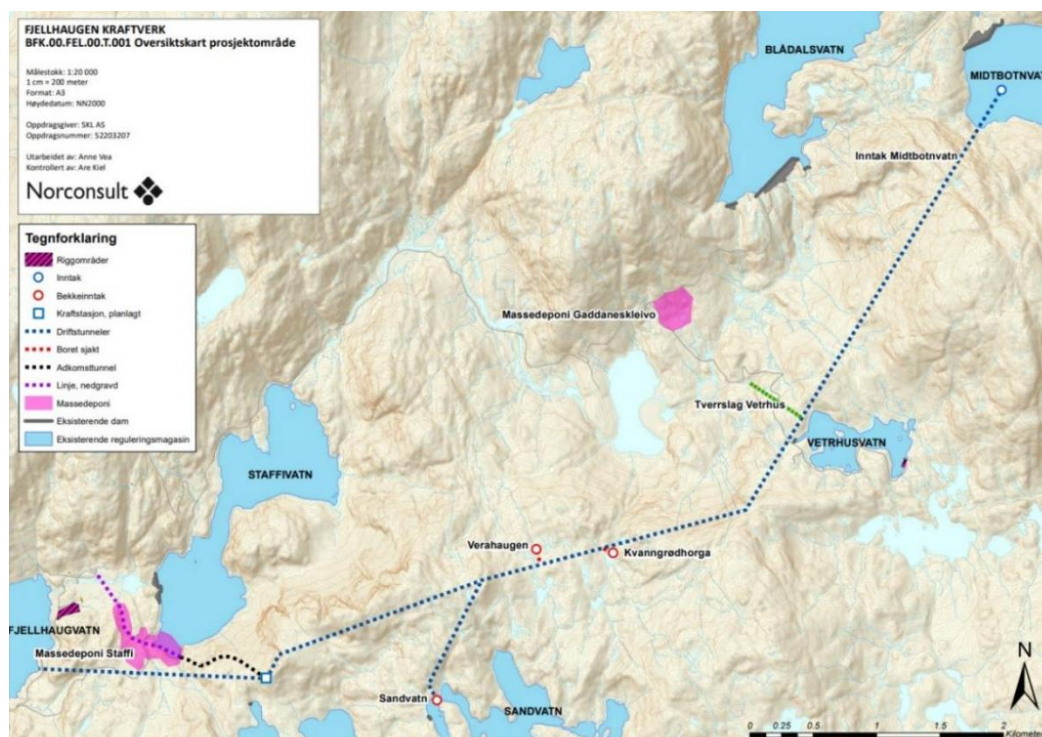
Statsforvalteren tar saksbehandlingsgebyr for arbeid med utslippstillatelse. Reglene om gebyrinnkreving er gitt i forurensningsforskriften kapittel 39. Virksomheten skal betale 91 400 kroner i gebyr for tillatelsen, jf. forurensningsforskriften § 39-4, sats 5. Gebyrsatsen er valgt på bakgrunn av ressursbruken Statsforvalteren har hatt i forbindelse med saksbehandlingen av tillatelsen. Faktura blir sendt fra Miljødirektoratet.

Om tiltaket

Sunnhordland Kraftlag AS (SKL) skal bygge Blåfalli Fjellhaugen kraftverk i Kvinnherad kommune. Konesjon til bygging av Blåfalli Fjellhaugen kraftverk ble gitt ved kongelig resolusjon 4. april 2025. Anleggsfasen vil strekke seg over ein periode på ca. 4 år, med byggestart september 2025.

Tiltaket skal etablere en ny produksjonsstreng mellom Midtbotnvatn og Fjellhaugvatn. Vannet vil bli produsert i det planlagte Blåfalli Fjellhaugen kraftverk. Det nye kraftverket vil utnytte en brutto fallhøyde på 396 m. Det er også planlagt tre øvrige inntak på tilløpstunellen, to bekkeinntak, Kvanngredhorga og Verahaugen, samt inntak for passiv overføring av reguleringsmagasin Sandvatna

Figur 1 Oversiktskart over prosjektområde Blåfalli Fjellhaugen kraftverk.

Utbyggingen medfører etablering av om lag 9,7 km ny vannvei (tilløps- og avløpstunell), 0,6 km adkomsttunell og 0,5 km tverrslagstunell ved Vetrhus. Tunnelmassene skal deponeres i to deponier som anslagsvis vil romme 500 000 m³ ved Gaddaneskleivo og 450 000 m³ i og ved Staffivatn.

Søknaden omfatter:

- Midlertidig utslipp av rensset tunellvann til to resipienter, Blåelva nedstrøms tverrslag Vetrhus og Staffivatn
- Avrenning fra rigg- og anleggsområder, samt to de massedeponiene; Gaddaneskleivo og Staffi
- Utfylling av sprengstein på et avgrenset område sørvest i Staffivatn
- Forespørsel om dispensasjon til deponering av lettere forurensset bunnrenskmasser (tilstandsklasse II og III), på avgrenset område i massedeponiene Gaddaneskleivo og Staffi

Sunnhordland Kraftlag AS har risikovurdert arbeidene ut fra registrerte naturverdier/fisk og foreslått avbøtende tiltak for anleggsarbeidene som de mener vil redusere fare for forurensning og negativ påvirkning til et akseptabelt nivå.

Massedeponiene

Etablering av massedeponiene vil medføre avrenning av finstoff og nitrogenholdige sprengstoffrester som følger med steinmassene fra tunellene. For å avbøte eventuelle negative effekter skal det etableres avskjæringsgrøfter oppstrøms deponiområdene, slik at tilsig ledes utenom selve deponiet.

Deler av deponiet ved Staffi skal etableres i reguleringsmagasinet (Figur 3). SKL søker om tillatelse til fylling av tunellstein på et avgrenset område sørvest i Staffivatn samt midlertidig utslipp knyttet til utvasking og avrenning fra dette. Ved utfylling i Staffivatn skal det fylles mot en voll av sprengstein som avgrensing mot magasinet.

Sprengsteinvollen skal etableres ved nedtappet magasin vannstand. Videre tilførsel av tunellmasser utføres på innsiden av vollen for å begrense utvasking og avrenning til vannforekomsten. Tilstøtende bekker og elver skal ledes utenom, eller gjennom deponiet i rør og/eller kulvert for å unngå utvasking. Deponiet skal formes og revegeteres for ferdigstilling. Dersom utvasking og avrenning av finstoff gjennom sprengsteinvollen blir merkbar, skal det vurderes bruk av siltgardin. I

Tunellvannet

Tunellvannet skal renses i to vannbehandlingsanlegg med slamnisjer, sandfang, oljeutskiller, filterløsning og utstyr for nøytralisering av pH ved tverrslag Vetrhus og adkomsttunnelen ved Staffivatn. Alt tunellvann skal føres gjennom disse renseanleggene. Kapasiteten på anleggene skal tilpasses kravene til rensing. Sprengledninger (NONEL) og annet flytende avfall skal samles inn og fjernes fortløpende

Det søkes om utslippsgrenser for olje (5 mg/l), suspendert stoff (200 mg/l) og pH (6-8) for begge utslippene. Det skal utføres døgkontinuerlig overvåking av vannkvaliteten til renset tunellvann.

Turbiditet og pH i renset tunellvann (avløpsvannet) skal logges i sanntid (minuttdata) og arkiveres. Alle sensorer skal rutinemessig, renses og kalibreres etter behov. Det skal tas en ukentlig øyeblikksprøve av renset tunellvann for analyse av suspendert stoff, turbiditet, pH, olje og ledningsevne.

En gang i kvartalet skal renset tunellvann analyseres for tungmetaller, total nitrogen (Tot N), nitrat-N (NO_3^-) og ammonium (NH_4^+). Renseanleggene skal utstyres med vannmåler for registrering og dokumentasjon av mengde renset tunellvann som slippes ut.

Dersom turbiditeten overstiger grenseverdien for suspendert stoff, skal det iverksettes tiltak, resirkulering av tunellvann, sedimentering, filtrering, flokkulering m.m.

Dersom pH-verdien overstiger grenseverdien, skal det iverksettes tiltak som tilførsel av CO_2 eller syre.

Oljeutskiller skal inspiseres regelmessig og tømmes, dvs. innholdet leveres til godkjent mottak for farlig avfall. Mengden olje i avløpsvannet skal ikke overstige grenseverdien.

Riggområder

Prosjektet har i detaljplan angitt at det skal etableres 20 ulike riggområder fordelt på 9 ulike lokaliteter med ca. arealbeslag på totalt 41 daa. De ulike riggområdene skal benyttes til bla; mellomlagring av tunnelstein og toppmasser, lagring og oppstilling av utstyr og maskiner, plassering av oppholds-, kontor- og spisebrakker, lagring av sprengstoff, plassering av renseanlegg mm. Det

skal utarbeides en riggplan som viser tiltak for å forebygge og håndtere uønskede hendelser og akutt forurensning. Riggområdene skal istandsettes etter bruk. Målet er at de berørte områdene skal tilbakeføres gjennom naturlig revegetering slik at de fremstår mest mulig likt det tilgrensende landskapet og den opprinnelige vegetasjonssammensetningen.

Resipienter/overvåking

Resipientene for rensert tunnelvann er Blåelva mellom Blådalsvatn og Staffivatn. Norconsult¹ skriver at det er høy tetthet ørrettyngel i Blåelva og at det ble påvist en tett bestand av både aure og røye i vannet, men kvaliteten var dårlig. Begge fiskeslagene hadde til dels store innslag av innvollsparasitter. Det ble tilrådd å foreta utfisking av både aure og røye for å bedre fiskekvaliteten. (Meland 2010).

Før anleggsarbeidet tar til skal det utarbeides et måleprogram som beskriver hvilke målinger som er foreslått for oppfølging og overvåking av vassdraget. Metodevalg og kriterier for å iverksette tiltak skal komme frem av programmet. Alle uønskede hendelser skal loggføres og registreres. Vannkvaliteten i vassdraget skal følges opp med prøvetaking og analyser i anleggsperioden og i etterkant.

Høring

Søknaden ble sendt på høring til Kvinnherad kommune, Vestland fylkeskommune og Naturvernforbundet i Hordaland. Den ble også lagt ut til offentlig ettersyn på Statsforvalterens hjemmeside. Fristen for uttale var 29. august 2025.

Vi mottok uttaler fra Naturvernforbundet i Kvinnherad og BirdLife Norge, avd. Sunnhordland, Ole Vidar Monsen Hauge, Kvinnherad kommune og Erlend Hellingsrud.

Sunnhordland Kraftlag kommenterte uttalene i brev datert 3. september 2025. Kommentene er markert med blå tekst under uttalene.

Uttale fra Kvinnherad kommune 29. august 2025

Innhold i uttalen:

- Kvinnherad kommune er positive til utbyggingen av Blåfalli Fjellhaugen kraftverk.
- De stiller som vilkår at utbyggingen må gjøres mest mulig skånsomt, slik at natur og miljø rundt tiltaket blir ivaretatt.
- De bemerker at vassforekomstene i området allerede har status som "mindre strenge miljømål" grunnet menneskelig påvirkning, og at det er umulig og uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømålene i henhold til vannforskriften.

Kommentar fra Sunnhordland Kraftlag AS (SKL):

- **Kommunens positive syn/Vilkår (i):** SKL deler kommunens syn om at utbyggingen skal gjøres mest mulig skånsomt. SKL viser til at Energidepartementet (ED) har vurdert alle praktisk

¹ Blåfalli Fjellhaugen kraftverk – fagrapport fisk og ferskvannsbiologi. 9. oktober 2014

gjennomførbare tiltak for å redusere skader eller ulemper, og ED konkluderte med at vilkårene etter vannforskriften § 12 er oppfylt, og dermed er vilkårene kommunen ber om oppfylt.

Uttale fra Naturvernforbundet i Kvinnherad og BirdLife Norge, avd. Sunnhordland datert 27. august 2025

Innhold i uttalen:

Naturvernforbundet og BirdLife Norge kritiserer SKLs uttalelse i media om at dette er et prosjekt "alle vil ha", da de mener det ikke er grunnlag for en slik påstand når man ser på konsekvensene for naturmangfoldet. De peker på at konsekvensutredningen for naturmangfoldet er mangelfull, basert på kun to dager i 2014 og én dag i 2022 med feltarbeid.

De fremhever at:

- Det er registrert betydelig flere rødlistede arter i området i perioden 2014–2022, spesielt fugler.
- Konsekvensene for fugl nå er vurdert til å utgjøre betydelig miljøskade.
- Etableringen av to store massedeponier på til sammen 950 000 m³ (delvis i Staffivatnet og i Gaddaneskleiva) er definert som å gi betydelig miljøskade.
- De krever at det etableres et effektivt filtersystem nedstrøms Gaddaneskleiva for å redusere avrenning til Blåelva til et minimum, da avrenning av nitrogen fra tippmassene sannsynligvis vil pågå i mange år.
- Minstevannføringen fra Kvanngroddhorga og Verahaugen må økes kraftig og være gjeldende hele året. De mener dette er nødvendig for at fugler (som blåstrupe og fossefall) skal finne rent vann, gitt risikoen for forurenset avrenning fra Gaddaneskleiva.
- De krever stans i alt anleggsarbeid i fuglenes hekketid, fra 1. april til 1. august. De nevner at anleggsarbeidet skal foregå midt i leik- og hekkeområdet for orrfugl, og at rødlistede arter som granmeis og blåstrupe hekker i området.
- De har funnet en stor jettegryte (ca. to meters diameter) i nedre enden av Staffivatnet og ber om at denne registreres og synliggjøres i fyllingen som skal lages ved Staffi, slik at den ikke forsvinner.

Kommentar fra Sunnhordland Kraftlag AS (SKL):

- **Filtersystem ved Gaddaneskleiva (i):** SKL svarer at to bekker som renner gjennom deponiområdet skal ledes om i grøfter langs ytterkanten av deponiet. I bunnen av deponiet skal det etableres **sedimenteringsbasseng** i anleggsfasen for å håndtere lokal avrenning. De vil vurdere avskjæringsgrøfter for å lede overflatevann vekk fra deponiet og dermed begrense utvasking av masser, i samarbeid med entreprenør og NVE.
- **Minstevannføring (ii):** SKL avviser kravet om økt og helårlig minstevannføring ved Kvanngroddhorga og Verahaugen, da fastsetting av minstevannføring tilhører konsesjonsprosessen. Dette er et tema som ikke er relevant for den aktuelle søknaden om utslippstillatelse i anleggsfasen. De viser til at minstevannføringen er faglig vurdert av NVE og fastsatt av Energidepartementet (ED).

- **Stans i anleggsarbeid i hekketid (iii):** SKL er uenig i å innføre tidsrestriksjoner. De fremhever at barmarksesongen i fjellandskapet er kort, og at inngrep i dagen må utføres når det er snøfritt. Tunneldriving vil foregå i fjell med dempet støy, og deponering av masser vil skje på tipp i dagen. SKL mener innføring av tidsrestriksjoner vil forlenge arbeidet, berøre flere hekkesesonger og påføre prosjektet ekstra kostnader. Utover vipe (CR) og lappspurv (EN), er det ikke påvist andre sterkt truede fuglearter i influensområdet, ifølge oppdatert kunnskapsgrunnlag.

- **Jettegryte (iv):** SKL kan ikke se at temaet er faglig relevant for behandlingen av søknaden om midlertidig utslippstillatelse. De påpeker at jettegryten ligger i et knutepunkt for anleggstiltak (bekkeløp/rørgate, ny vei- og kabeltrase). SKL er usikker på opplevelsesverdien da gryten vil ligge isolert i et tiltaksområde uten naturlige referansepunkter, men vil drøfte problemstillingen med landskapsarkitekt.

Uttale fra Ole Vidar Monsen Hauge 26. august 2025

Innhold i uttalen:

Ole Vidar Monsen Hauge er kritisk til prosjektet, og mener utbyggingen og deler av konsesjonen minner om miljøkriminalitet. Han kritiserer SKLs kronargumenter:

- **Økonomi:** Han avviser at økonomiske hensyn skal begrense avbøtende tiltak, da kraftbransjen er svært lønnsom.
- **Landskap/påvirkning:** Han kaller argumentet om at området allerede er preget av utbygging for "sandkasse-retorikk" og spør om målet er å definere Blådalen som industriområde.
- **Friluftsliv/tilgjengelighet:** Han mener SKLs tilgjengeliggjøring har ført til et "usjarmerande friområde" preget av fartsgale ungdommer, bobilcampere som etterlater søppel og avføring, og løse hunder, ikke tilrettelagt for friluftsliv.
- **Lokal sysselsetting:** Han påpeker at hovedentreprisen gikk til et firma i Egersund (Bertelsen & Garpestad), som skatter til Rogaland, og at utbyggingen ikke endrer SKLs sysselsetting i driftsfasen.

Han uttrykker bekymring for "bit-for-bit nedbygging" av naturen, og fremhever at to bekker (Verahaugen og Kvanngårdhorga) skal legges i rør, og to gigantiske deponier skal etableres.

Det mest alvorlige tiltaket er deponeringen av 500 000 m³ tunnelstein i Gaddaneskleiva. Han hevder dette vil ødelegge et stort tjern, en kulturhistorisk støl, myr og bjørkeskog, og vil føre til mange års nitrogenholdig avrenning til Blåelva. Han finner det ufattelig at dette valget står ved lag når et bedre alternativ (2 km unna ved Blådalsdammen) eksisterer, og at dette valget ble overstyrt av Energidepartementet basert på HMS og økonomi, til tross for at kostnaden for flytting (12–15 millioner NOK) er marginal i prosjektets totale kostnadsramme på 1,7 milliarder NOK.

Han krever at Statsforvalteren og NVE krever endring av tillatelsen (vedrørende deponiet), og ber kommunen uttale seg om fremtidige planer for området som helhet (turisme, forsøpling, galmannskjøring, etc.).

Kommentar fra Sunnhordland Kraftlag AS (SKL):

- **Generelt (i):** SKL har ingen kommentarer til de generelle ytringene om prosjektet og kraftutbygginger generelt, da de vurderes som irrelevante for behandlingen av søknaden om utslippstillatelse.
- **Allmenn ferdsel (ii):** SKL er enig i at forsøpling er uønsket, men påpeker at adgangen til ferdsel er regulert i konsesjonen, og at SKL ikke har myndighet til å drive fartskontroll eller regulere besøksaktiviteten. Utfordringer knyttet til dette må løses i samarbeid med kommune, friluftslivsaktører og forvaltningsmyndigheter.
- **Gaddaneskleiva (iii):** SKL svarer at størrelse og plassering av massedeponiet er grundig behandlet i konsesjonsprosessen og er **ikke tema** for behandlingen av søknaden om utslippstillatelse. De viser til kongelig resolusjon av 4. april 2025, hvor det fremgår at flere alternative lokasjoner ble vurdert, og Gaddaneskleivo ble valgt basert på en samlet vurdering.

Uttale fra Erlend Hellingsrud datert 29. august 2025.

Innhold i uttalen:

Erlend Hellingsrud kommer med innsigelser og merknader som engasjert friluftsmann.

- **Mangelfullt beslutningsgrunnlag:** Han mener prosjektet ble fremstilt som lite kontroversielt, men at SKLs hovedargumenter er villedende (utdatert/irrelevant/lite konkret). Han kritiserer at økonomiske hensyn brukes som begrensning for avbøtende tiltak, og at argumentet om at landskapet allerede er preget ignorerer den faktiske forringelsen av friluftslivet (asfaltveier, steindeponier, økt trafikk). Han påpeker også at det ikke er varig lokal sysselsetting i Kvinnherad.
- **Bit-for-bit-nedbygging:** Han er bekymret for den samlede belastningen på naturmiljøet som følge av at to bekker legges i rør (Verahaugen/Kvanngroddhorga), to store deponier etableres (Staffi/Gaddaneskleiva), og Statnett etablerer ny linjetrasé i samme område.
- **Gaddaneskleiva:** Han kaller deponeringen av 500 000 m³ tunnelstein i Gaddaneskleiva for det mest alvorlige tiltaket. Dette vil ødelegge et tjern, en kulturhistorisk støl, myr og bjørkeskog. Han påpeker at dette vil skape langvarig nitrogenholdig avrenning til Blåelva. Han refererer til at alternativet ved Blådalsdammen ble overstyrt av Energidepartementet av økonomiske og HMS-grunner, til tross for at kostnaden for flytting (12–15 millioner NOK) er marginal.

Han stiller følgende krav og anbefalinger:

1. Flytting av deponiet fra Gaddaneskleiva til alternativ lokasjon ved Blådalsdammen.
2. Revisjon av løyve med krav om bedre avbøtende tiltak for natur og landskap.
3. Helhetlig plan for området fra Kvinnherad kommune, inkludert tiltak mot forsøpling, trafikk og uønsket ferdsel.

Kommentar fra Sunnhordland Kraftlag AS (SKL) datert 03.09.2025:

- **Generelt (i):** SKL velger å ikke kommentere generelle ytringer som vurderes som ikke relevante for behandlingen av søknaden om utslippstillatelse.
- **Flytting av deponiet (ii):** SKL viser til tilsvarende merknad fra Ole Vidar Monsen Hauge (pkt. iii i den uttalelsen). (Dette betyr at SKL fastholder at deponiets plassering er avklart i konsesjonsprosessen og ikke er relevant for søknaden om utslippstillatelse).
- **Revisjon av løyve/avbøtende tiltak (iii):** SKL påpeker at dette innspillet gjelder forhold (avbøtende tiltak) som ikke inngår i vurderingen av søknaden om utslippstillatelse. Avbøtende tiltak er vurdert i konsesjonsprosessen, og det er gitt ny konsesjon med oppdaterte manøvreringsvilkår.
- **Helhetlig plan/trafikk/forsøpling (iv):** SKL viser til tilsvarende merknad fra Ole Vidar Monsen Hauge (pkt. ii i den uttalelsen). (Dette betyr at SKL mener denne utfordringen må løses i fellesskap med kommune og andre, da SKL ikke har myndighet til å regulere slik ferdsel

Statsforvalteren sin vurdering og begrunnelse for tillatelsen

Generelt

Etter forurensningsloven § 7 må ingen sette i verk noe som kan medføre forurensning uten at det er lovlig etter unntaksreglene i § 8, er regulert i en forskrift etter § 9, eller tillat etter vedtak i henhold til § 11. Hovedregelen i loven er at midlertidig anleggsarbeid er lovlig uten tillatelse når forurensningen fra anleggsarbeidet er vanlig, jf. forurensningsloven § 8 første ledd punkt 3. Fare for forurensning og negativ påvirkning på nærliggende naturverdier er eksempel på tilfelle som ikke blir regnet som vanlig forurensning. Statsforvalteren har vurdert forurensningspotensialet og funnet at tiltaket krever tillatelse etter forurensningsloven § 11.

Prinsippet i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 og vannforskriften § 12 er lagt til grunn som retningslinjer ved skjønnsutøvelse etter forurensningsloven.

Statsforvalteren mener å ha tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak i saken.

Avgrensing mot annet lovverk

Konsesjon til bygging av Blåfalli Fjellhaugen kraftverk ble gitt ved kongelig resolusjon 4. april 2025 med hjemmel i vassdragsreguleringsloven § 3 og energilovens § 3-1. NVE godkjente teknisk plan 14. juli 2025 og detaljplan² for miljø og landskap 29. august 2025. Arealbruken, herunder plassering av massedeponi, er gjort av Energidepartementet/NVE, som myndighet etter vassdragsreguleringsloven og energiloven.

Energidepartementet har vurdert konsekvensene av arealinngrepet etter bl.a. vannforskriften og naturmangfoldloven og skriver i konsesjonsvedtaket³ pkt. 5 samlet belastning: " Etter å ha vurdert

² Detaljplan for miljø og landskap, Norconsult 21. mai 2025

³ Sunnhordland Kraftlag AS – tillatelser til bygging av Blåfalli Fjellhaugen kraftverk med tilhørende elektriske anlegg i Kvinnherad kommune. Kongelig resolusjon 4. april 2025.

utbyggingsprosjektet med tilpasninger og avbøtende tiltak, finner departementet etter en totalvurdering at den samlede belastningen for økosystemet ikke vil være til hinder for at konsesjon til Blåfalli Fjellhaugen kraftverk gis, jf. naturmangfoldloven § 10."

Flere høringsuttalelser tar opp spørsmål knyttet til om det burde vært gitt konsesjon for kraftverket, samt forhold som er vurdert i konsesjonssaken. Disse temaene ligger utenfor Statsforvalterens myndighet i denne saken. Konsesjon for tiltaket er gitt av Kongen i statsråd etter vassdragsreguleringsloven og energiloven, og vedtaket er endelig.

Statsforvalterens behandling etter forurensningsloven omfatter utslipp og miljøpåvirkninger fra anleggsfasen, herunder håndtering av tunnelvann, avrenning fra massedeponi og lignende. Statsforvalteren kan stille vilkår for å begrense forurensning, men kan ikke vurdere om tiltaket burde vært gjennomført

Sammenheng mellom tillatelse til anleggsarbeid etter forurensningsloven og detaljplan for miljø og landskap

Anleggsarbeidet for å etablere kraftanlegg følges opp av miljøtilsynet i NVE, blant annet ved at utbygger skal lage og følge detaljplan for miljø og landskap, som beskriver anleggsarbeidet og nødvendige tiltak for å redusere risikoen for negative virkninger på miljøet. Planen skal godkjennes av NVE før anleggsarbeidet starter. NVE har ansvaret for å kontrollere at konsesjonen og detaljplanen følges i anleggsfasen gjennom inspeksjon på anlegget eller dokumentkontroll. Byggherre, ved prosjektleder, er ansvarlig for gjennomføringen av prosjektets miljøoppfølgingsplan.

Statsforvalteren vurderer at det i denne saken er praktisk at vår tillatelse omfatter vilkår for rensing av tunnelvann, avrenning fra massedeponier og generelle vilkår for drift av riggområder. Resten av anleggsarbeidene håndteres etter det etablerte forvaltningssystemet for vannkraftanlegg, der miljøtilsynet i NVE følger opp anlegget med hensyn til nødvendige tiltak for å redusere risikoen for negative virkninger på miljøet.

Forurensede bunnrenskmasser

SKL søker om dispensasjon til deponering av lettere forurenset bunnrenskmasser (tilstandsklasse II "God" og III "Moderat"), på avgrenset område i massedeponiene Gaddaneskleivo og Staffi. Ved hjelp av avbøtende tiltak, skal massene pakkes i fiberduk på tørt land, tildekkes med ordinære masser og beskyttes mot tilsig.

Deponering av forurensede masser fra anleggsarbeider, også innad i anleggsprosjektet, krever tillatelse etter forurensningsloven § 11. Myndigheten for dette hos Miljødirektoratet, og ikke Statsforvalteren. Så prosjektet må altså søke Miljødirektoratet om dette.

Vår vurdering av søknaden

Statsforvalteren vurderer at søknaden med tilhørende dokumentasjon er i samsvar med forurensningsforskriften §36-2 sine krav til innhold i søknaden om tillatelse etter forurensningsloven.

Fare for forurensning fra denne type anleggsarbeid er i hovedsak utslipp av suspenderte partikler til resipienter i skadelige konsentrasjoner, dannelse av giftig ammoniakk fra nitrogenet fra sprengstoffrester og uhellsutslipp av olje/oljeprodukt.

Statsforvalteren vurderer at fare for forurensning og negativ påvirkning fra anleggsarbeidene blir redusert til et akseptabelt nivå med de avbøtende tiltak som er foreslått i søknad datert 16. juni 2025,

og våre vilkår er i hovedsak i samsvar med søknadens forslag. Vi har imidlertid noen endringer/tilføyelser som er nevnt nedenfor der vi kommenterer utvalgte vilkår.

- Vi setter utslippsgrensen for suspendert stoff for renseanlegget med utslipp til Blåelva til 100 mg/l
- Vi setter vilkår om å etablere renseløsninger nedstrøms massedeponiene samt vilkår om prøvetaking av sigevannet
- Vi setter vilkår om drift av massedeponiene, herunder mellomlagring av forurensede masser

Finstoff/partikler

Anleggsvann fra tunnelboring og avrenning fra massedeponi inneholder partikler/finstoff. Avrenning av partikkelholdig vann kan ha en negativ effekt på fisk og andre vannlevende dyr. Partikkelholdig vann i for høye konsentrasjoner er skadelige for biologisk liv i sjø og vassdrag ved at de blant annet kan føre til skade på gjellene til fisk. Utslipp av partikler over lang tid vil kunne slamme ned bunnen av elver, noe som vil kunne føre til at leveområdet til bunnlevende organismer blir endret og/eller ødelagt.

Et lavt partikkelinnhold i anleggsvannet er derfor et viktig tiltak for å redusere forurensning av resipienten. Det er søkt om en utslippsgrense på 200 mg/l ut fra begge renseanleggene, før fortynning i resipientene som er Blåelva og Staffivatn.

SKL har ikke estimert tunnelvannet gjennom de ulike renseanleggene i mengde (l/s), men det skal etableres vannføringsmålere så prosjektet vil få data om de reelle vannmengdene. SKL har heller ikke beregnet forventet fortynning i resipientene av utslippene. Statsforvalter har gjort en beregning, ut fra verste utfalls metoden, med vannmengde til renseanlegget og forventa fortynning i Blåelva ved lavvannføring og finner at utslippsgrensen for suspendert stoff skal settes til 100 mg SS/l for dette renseanlegget.

Basert på data fra andre tunnelprosjekter og faglitteratur⁴ kan det estimeres at borevann frem til ett renseanlegg kan utgjøre 20 – 25 m³/time (6 – 7 l/s). I tillegg kommer innlekkasjevann som avhenger av lengden på tunnelen (100 – 250 l/min = 1,7 – 4,2 l/s pr. km tunnel). I flg. prosjektets fagrapport⁵ hydrologi er minstevannføringen i Blåelva ved utløpet Jamteland-/Staffivatn estimert til 34 – 110 l/s. Utslipet av rensa tunnelvann i Blåelva fra tverrslag Vetrhus er ca. 5 km lengre opp i vassdraget, der minstevannføringen vil være lavere.

Miljødirektoratet har anbefalte klassegrenser⁶ for "god tilstand" mht. konsentrasjon av hhv. suspendert stoff og turbiditet i elver på fjellet satt til < 6 mg SS/l og < 3,5 (FNU/NTU). Skal god tilstand oppnås i Blåelva etter fortynning så vurderer vi at utslippsgrensen for suspendert stoff må settes til 100 mg/l.

For renseanlegget med utslipp til Staffivatn aksepterer 200 mg/l som omsøkt.

Dette gjøres for å begrense partikkelutslippene og ivareta naturverdiene i størst mulig grad. Siden akkreditert metode for suspendert stoff må basere seg på prøver som skal analyseres, skal utslippet

⁴ Behandling og utslipp av driftsvann fra tunnelanlegg, Teknisk rapport 09 – Norsk forening for fjellsprenningsteknikk

⁵ Fagrapport Hydrologi, Norconsult 10. oktober 2014.

⁶ Utredning om parametere for suspendert stoff og organisk materiale kan inkluderes i klassifiseringssystemet for vann, NIVA og NIBIO M-2590 | 2023

også måles kontinuerlig for turbiditet. Alarmgrense skal etableres på bakgrunn av lineær sammenheng mellom prøveresultat for suspendert stoff og turbiditet.

Nitrogen og pH

Problemet med nitrogen i ferskvann i hovedsak er knyttet til toksisk nivå av ammoniakk, ikke eutrofiering, og dette håndteres ved å justere pH-verdien. Det er derfor satt vilkår om grenseverdi for pH.

Sprenging vil føre til utslipp av nitrogenforbindelser fra sprengstoff som ikke blir omsatt. Sprengstoffrester i tunnelvannet er i hovedsak ammonium (NH_4) og nitrat (NO_3). Ammonium og ammoniakk (NH_3) vil ved nøytral pH være i likevekt der mesteparten ligger som NH_4 . Dersom pH er høy (> 8-9) vil likevekten bli skjøvet mot høyre, dvs. at mesteparten ligger som NH_3 , som er akutt giftig for vannlevende organismer.

Statsforvalteren setter vilkår om pH mellom 6 og 8 på utslipp ut fra renseanleggene for rensset tunnelvann. Ved innblanding av rensset tunneldrivevann med maks pH på 8 til ellevann vil pH raskt reduseres til nivå der ammoniakk ikke vil være et problem.

Overvåking og kontinuerlig kontroll av pH i vannet er viktig for å redusere risiko knytt til utslipp av nitrogenforbindelser og omdanning til skadelig ammoniakk.

Olje

I anleggsperioden kan en få utslipp av olje og smørefett fra anleggsmaskiner pga. lekkasjer på drivstofftank og hydraulikksystem, søl i forbindelse med fylling av drivstoff og ved reparasjoner av anleggsmaskiner innenfor anleggsområdet. I tillatelsen setter Statsforvalteren vilkår for hvordan risiko for oljeforurensning skal forebygges og håndteres. Dette skal dokumenteres gjennom internkontroll (risikovurdering, avvikshåndtering, skriftlige rutiner for kritiske arbeidsprosesser m.m.), sikring av lagertanker for oljeprodukt, metoder for oppsamling av olje ved uhell (absorbenter m.m.) og til slutt gjennom krav for grenseverdi for olje ut fra renseanlegg. Fisk og andre vannlevende organismer er sårbare for oljeforurensning. Det er søkt om en utslippsgrense på 5 mg/l olje. Statsforvalteren fastsetter utslippsgrensen til 5 mg/l olje for begge renseanleggene.

Plast

Plast kan utgjøre et forurensningsproblem ved at det blir ført med anleggsvannet til resipient eller ved at sprengstein blir brukt til utfyllingsformål ved vassdrag. Det kan være flere kilder til plastutslipp i forbindelse med anleggsarbeidet, en av disse er bruk av skyteledninger og foringsrør. Mengde plast er avhengig av type tennsystem. Statsforvalteren har satt krav om oppsamling av eventuell plast og skytestrenger før utslipp til resipient.

Vasking

Det er ikke lov å etablere verksted eller vaske/spyleplasser med direkte avrenning til vassdrag eller terreng. En eventuell vaskeplass skal ha tett dekke og oljeutskiller, og tilfredsstillende utslippskravene i vilkår 4.1. Det er ikke tillatt å vaske betongbiler uten rensing av vaskevannet. Vaskevann fra betongbiler eller betongrenner skal ikke gå til resipient uten pH-justering. Vaskevann fra betongbiler skal ledes til renseanlegg slik at utslippet tilfredsstiller kravene i vilkår 4.1.

Massedeponi Gaddaneskleivo

Massedeponiet er anslått å ta imot 500 000 m³ sprengsteinsmasser. Vi setter vilkår om å etablere avskjæringsgrøfter oppstrøms deponiområdene, slik at tilsig ledes utenom selve deponiet. Det skal

også etableres renseløsninger nedstrøms massedeponiet i form av infiltrasjon, filtergrøfter eller lignende. Detaljert prosjektering av arrangementet oversendes Statsforvalter når det er utarbeidet.

Massedeponi Staffivatn

Massedeponiet er anslått å ta imot 450 000 m³ sprengsteinsmasser. Noe av sprengsteinen skal fylles ut i Staffivatn. Vi vurderer at SKL har søkt om god utførelse av denne utfyllingen og vi stiller vilkår i samsvar med søknaden.

Det søkes om mellomlagring av potensielt forurensede masser (fra renseanlegg/bunnrensk mm) på massedeponiene inntil prøvetaking viser om det er forurensset eller ikke. Vi regulerer dette med vilkår for underlag for plassering av disse massene.

Vurdering etter vannforskriften

Miljømålet i vannforskriften er at alle vannforekomster skal oppnå minst god økologisk og kjemisk tilstand.

Anleggsvannet vil påvirke vannforekomstene Staffivatn/Jemtelandsvatn og Blåelva. Begge forekomstene er kategorisert som sterkt modifiserte (SMVF) som følge av vannkraftutbygging, overføringer, reguleringer mm.

En skal ikke tillate aktiviteter som gir dårligere miljøtilstand enn dagens situasjon i resipienter, men anleggsarbeidet vil ha en midlertidig effekt på resipienten. Det er gitt vilkår i tillatelsen for å redusere fare for forurensning. All drifts- og drensvannet fra tunneldrivingen skal renses før utslipp.

Statsforvalteren mener at med de rensetiltakene og vilkårene som er satt i tillatelsen, så vil tiltaket ikke føre til at økologisk og kjemisk tilstand blir forverret. Kravene i vannforskriften er derfor ikke til hinder for å gi tillatelse etter forurensningsloven.

Vurdering etter naturmangfoldloven

Utslipp fra anleggsarbeidet vil kunne gi negativ påvirkning for livet i vassdragene nedstrøms. Utslippet vil få mindre å si for dyr og planter på land.

Det er satt krav til at anleggsvannet skal renses og innhold av suspendert skal være så lavt at det ved fortynning i elva ikke fører til negative konsekvenser. Vi vurderer at med de avgrensede utslippsmengdene og setting av rensekravene så vil anleggsvannet etter fortynning og innblanding i resipient utgjøre lav og akseptabel risiko for negativ miljøpåvirkning på fiskeriinteresser i området.

Kravet i naturmangfoldloven er at saken i hovedsak skal være basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap. Statsforvalteren har vurdert saken etter §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven. Relevante databaser er gjennomgått. Vi har ivarettatt føre-var prinsippet ved å stille utslippskrav og redusert den eventuelle påvirkningen på biologisk mangfold så langt som råd.

Konklusjon

Statsforvalteren har behandlet søknaden, og vurdert de forurensningsmessige ulempene opp mot de samfunnsmessige fordelene. Under forutsetning om at de avbøtende tiltakene som er planlagt blir gjennomført og at anlegget blir driftet i tråd med utslippstillatelsen, vurderer Statsforvalteren at miljøforholdene vil være tilfredsstillende. Statsforvalteren gir derfor tillatelse etter forurensningsloven § 11. Statsforvalteren tar likevel forbehold om at det kan bli krevd ytterligere tiltak dersom det skulle

vis seg å være nødvendig. Statsforvalteren vil følge opp anlegget gjennom krav om rapportering av eventuelle avvik fra rensekrav og ved tilsyn.

Endring og omgjøring

Vi vil påpeke at all forurensning fra virksomheten isolert sett er uønsket. Selv om utslippene er innenfor de fastsatte grensene, plikter virksomheten å redusere utslippene så langt som mulig uten urimelige kostnader. Det samme gjelder utslipp av komponenter det ikke er satt grenser for gjennom særskilte vilkår.

Virksomheten er pliktig til å unngå unødvendig forurensning, jf. forurensningsloven § 7. Viser det seg at forurensningsforholdene endrer seg, kan Statsforvalteren med hjemmel i forurensningsloven § 18 endre vilkårene i tillatelsen og sette nye vilkår, og om nødvendig trekke tillatelsen tilbake. Endringer skal være basert på skriftlig saksbehandling og en forsvarlig utgreiing av saken. En endringssøknad må derfor sendes i god tid før en eventuell endring kan gjennomføres.

At vi har gitt tillatelse til forurensning fritar ikke erstatningsansvar for skade, ulemper eller tap som forurensning har ført til, jf. forurensningsloven § 56. I tillegg til de kravene som følger av tillatelsen, plikter virksomheten å overholde forurensningsloven og produktkontrollloven med tilhørende forskrifter. Noen av forskriftene er nevnt i tillatelsen. For informasjon om andre regler som kan være aktuelle for virksomheten viser vi til hjemmesiden til Miljødirektoratet, www.miljodirektoratet.no. Brudd på tillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79.

Brudd på krav som følger direkte av forurensningsloven og produktkontrollloven med tilhørende forskrifter er og straffbart.

Klagerett

Dersom det er noe i tillatelsen de vil klage på, inkludert vedtaket om gebyrsats, kan de sende klage til Miljødirektoratet.

Partene involvert i saken og andre med særlig interesser kan klage innen tre uker fra virksomheten har mottatt dette brevet, jf. forvaltningsloven § 28. I en eventuell klage skal det gå klart fram hva klagen gjelder, og hvilke endringer en ønsker. Klagen bør være grunngitt og skal sendes til Statsforvalteren i Vestland.

Virksomheten kan og klage på vedtaket om gebyrsats til Miljødirektoratet innen tre uker etter at virksomheten har mottatt dette brevet, jf. forurensningsforskriften § 41-5. En eventuell klage bør være grunngitt og skal sendes til Statsforvalteren i Vestland. En eventuell klage fører ikke automatisk til at vedtaket blir utsatt. Virksomheten må derfor betale det fastsette gebyret. Dersom Miljødirektoratet godtar klagen, vil overskuddsbeløpet bli refundert.

Med hilsen

Lars Martin Færseth
seksjonsleder

Magne Nesse
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg: Tillatelsens vilkår

Kopi til:

Kvinnherad kommune

Naturvernforbundet i Kvinnherad og BirdLife Norge, avd. Sunnhordland

Erlends Hellingsrud

Ole Vidar Monsen Hauge

Tillatelse etter forurensningsloven til anleggsarbeid - bygging av Blåfalli Fjellhaugen kraftverk i Kvinnherad kommune for Sunnhordland Kraftlag

Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. § 16. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger som kom fram i søknad av 16. juni 2025 og under saksbehandlingen. Tillatelsen gjelder fra dags dato og fram til anleggsarbeidet er avsluttet.

Dersom virksomheten ønsker endringer i driftsforhold som kan ha noe å si for forurensningen fra virksomheten og som ikke er i samsvar med det som blir lagt til grunn da tillatelsen ble gitt eller sist endret, må virksomheten i god tid på forhånd søke om endring av tillatelsen. Virksomheten bør først kontakte Statsforvalteren for å avklare behovet for slik endring.

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er tredd i kraft, skal virksomheten sende en utgreiing om omfanget til virksomheten slik at Statsforvalteren kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Data om virksomheten

Virksomhet	Sunnhordaland Kraftlag
Postadresse	Postboks 24 (JE), 5401 Stord
Kommune og fylke	Kvinnherad, Vestland
Org. nummer / tilhører	973 165 747 / 916 435 711

Statsforvalteren sine referansar

Tillatelsesnummer	Anleggsnummer	Saksnummer
2025.0887.T	4617.0189.01	2025/9600

Tillatelse gitt første gang: 28. oktober 2025	Endringsnummer:	Tillatelse sist endret:
Lars Martin Færseth seksjonsleder		Magne Nesse senioringeniør

Dokumentet er godkjent elektronisk

Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	Vilkår	Endringer

1 Tillatelsen omfatter

1.1 Omfang

Tiltaket gjelder bygging av Blåfalli Fjellhaugen kraftverk i Kvinnherad kommune. Tillatelsen omfatter forurensning fra anleggsarbeid i forbindelse med tunneldriving for bygging av ny vannvei i tunnel. Dette gjelder utslipp av rensedrifts- og drensvann fra tunneldriving, avrenning fra massedeponier, avrenning fra riggområde, generell forurensning fra anleggsarbeid og håndtering av avfall. Tillatelsen fritar ikke virksomheten fra å hente inn tillatelse for de delene av tiltaket som ikke er regulerte av forurensningsloven.

Tillatelsen for anleggsarbeidet gjelder fra dags dato og fram til anleggsarbeidet er avsluttet. Anleggsarbeidet forventes å strekke seg over ein periode på ca. 4 år, med byggestart september 2025.

Tillatelsen er basert på opplysninger fra følgende dokument:

- Søknad om anleggstillatelse etter forurensningsloven. SKL 16. juni 2025
- Detaljplan for miljø og landskap. Norconsult datert 21. mai 2025
- Fagrapport fisk og ferskvannsbibliologi. Norconsult 9. oktober 2014
- Miljøoppfølgingsplan, SKL 12. september 2024

Statsforvalteren legger til grunn at tiltakene skal gjennomføres som nevnt i dokumentene i listen ovenfor med mindre annet er avtalt med Statsforvalteren. Statsforvalteren gir tillatelsen med forutsetning at de avbøtende tiltakene som er planlagt blir gjennomført og at anlegget blir driftet i tråd med utslippstillatelsen.

1.2 Varsel om oppstart

Statsforvalteren skal varsles om oppstart av anleggsarbeidet senest en uke før anleggsarbeidet starter. Det kan varsles med en e-post til sfvlpost@statsforvalteren.no.

2 Generelle vilkår

2.1 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra virksomheten, medregnet utslipp til luft og vann, støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippet blir holdt innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter virksomheten å redusere utslippene sine, medregnet støy, så langt det er mulig uten urimelige kostnader. Pliktene omfatter også utslipp av komponenter som det ikke er sett uttrykkelige grenser for gjennom vilkår i dette tillatelsen.

2.2 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslippene på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktet utslipp, skal virksomheten sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha noe å si for utslippene. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumenterte.

2.3 Tiltak ved økt forurensningsfare

Dersom det oppstår fare for økt forurensning skal virksomheten så langt det er mulig uten urimelige kostnader sette i verk tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren. Om nødvendig må virksomheten redusere eller innstille driften.

Tiltakshaver skal så snart som mulig informere Statsforvalteren om unormale forhold som har eller kan føre til vesentlig økt forurensning eller forurensningsfare. Akutt forurensning skal i tillegg varsles i samsvar med vilkår 3.3.

2.4 Miljørisikovurdering av anleggsarbeidet

Tillatelsens vilkår er basert på de miljørisikovurderingene som er utført i forbindelse med søknad om tillatelse etter forurensningsloven og de forslag til avbøtende tiltakene som er søkt om for å redusere fare for forurensning til et akseptabelt nivå.

Virksomheten plikter å ha oversikt over alle aktiviteter og forhold som kan føre til forurensning og kunne gjøre greie for risiko. Ved endret forhold skal miljørisikovurderingene oppdateres. Resultatene skal vurderes opp mot akseptabel miljørisiko.

Med utgangspunkt i risikovurderingen skal virksomheten iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighet- og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Tiltakshaver skal ha en oppdatert plan over risikoreduserende tiltak, og sikre at tiltak herifra blir innarbeidet og gjennomført.

2.5 Ansvar

Tiltakshaver er ansvarlig for å sikre og dokumentere at vilkårene i denne tillatelsen blir stette. Tiltakshaver plikter å ha oversikt over alle aktiviteter som kan medføre forurensning og kunne gjøre greie for risikoforhold. Tiltakshaver plikter videre å orientere vedkommende som skal gjennomføre tiltakene om de vilkårene som gjelder, samt de restriksjoner som er lagt på arbeidet.

2.6 Erstatningsansvar

Selv om tillatelsen er gitt, plikter den som forårsaker forurensning eller annen type skade å svare for erstatning som måtte følge av alminnelige erstatningsregler.

3 Internkontroll, beredskapsplan og akutt forurensning

3.1 Internkontroll

Tiltakshaver plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i medhold til internkontrollforskriften¹. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at tiltakshaver stetter kravene i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og andre relevante forskrifter til disse lovene. Tiltakshaver plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Når en tiltakshaver som oppdragsgiver engasjerer oppdragstaker (entreprenør eller lignende) til å utføre oppgaver på tiltakshavers anlegg, skal oppdragsgiver sørge for at oppdragstaker er kjent med og har internkontrollsystem i tråd med tillatelsens vilkår.

Tiltakshaver plikter alltid å ha oversikt over alle aktiviteter og forhold som kan føre til forurensning og kunne gjøre greie for risiko. På basis av miljørisikoanalyse skal tiltakshaver sette i verk miljørisikoreduserende tiltak.

3.2 Beredskapsplan

Den ansvarlige skal sørge for å ha en nødvendig beredskap for å hindre, oppdage, stanse, fjerne og avgrense påvirkning av akutt forurensning for sin virksomhet, jf. forurensningsloven § 40. Beredskap skal stå i et rimelig forhold til sannsynlighet for akutt forurensning og omfanget av skadene og

¹ Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter – forskrift av 06.12.1996 nr 1127 (internkontrollforskriften).

ulempene som kan inntreffe. Beredskapsplikten inkluderer også utstyr og kompetanse til å fjerne og avgrense påvirkning av forurensningen.

Tiltakshaver skal utarbeide beredskapsplan for tiltaket. Ved endret forhold skal beredskapsplanen oppdateres. Beredskapsplanen skal være tilgjengelig og kjent for de som utfører arbeid der akutte hendelser i flg. planen, kan oppstå.

3.3 Varsling om akutt forurensning

Ved akutt forurensning eller fare for akutt forurensning som følge av tiltaket, skal den ansvarlige straks varsle på telefon 110, etter Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning fastsett av Miljøverndepartementet 9. juli 1992. Statsforvalteren skal også varsles.

4 Utslipp til vann

4.1 Renseanlegg for tunnelvann, grenseverdier og prøvetaking

Grenseverdiene gjelder for renset tunnelvann.

Tabell 1. Oversikt over parameterer, utslippsgrenser og prøvetakingsfrekvens for utslipp til Blåelva ved tverrslaget Vetrhus og til Staffivatn.

Parameter	Grense ut fra renseanleggene	Prøvetaking
Suspendert stoff	200 mg/l Staffivatn 100 mg/l Blåelva	Stikkprøve og ukeblandprøve hver uke
Olje	5 mg/l	Stikkprøve hver uke
pH	6-8	Kontinuerlige målinger
Turbiditet*		Kontinuerlige målinger
Vannmåling		Kontinuerlig

**Alarmgrense for turbiditet skal etableres på bakgrunn av korrelasjon mellom prøveresultat for suspendert stoff og målt turbiditet. Ved overskridelser av grenseverdier eller dersom turbiditeten overstiger akseptkriterium skal årsaksforholdene avklares og nødvendige avbøtende tiltak gjennomføres.*

Det tas en ukeblandprøve og en stikkprøve for hver uke. Prøvene tas ved hjelp av et automatisk, mengdeproporsjonalt prøvetakingssystem. Stikkprøven analyseres for olje og SS, og ukeblandprøven analyseres for SS, total -nitrogen, ammonium-nitrogen og nitrat-nitrogen. Stikkprøve for SS kan avsluttes når det er etablert korrelasjon mellom SS og turbiditet. Akkreditert metode for suspendert stoff er basert på stikkprøver hovedsakelig fordi prøvene er innrettet mot analyse av organisk materiale (for eksempel avløp) der det vil skje bakteriell nedbryting ved ukeblandprøver. Det suspenderte stoffet i tunnelvannet er mineralsk finstoff, og dermed kan ukeblandprøver benyttes. Dersom prøveresultatene viser lave verdier over tid kan intervallet reduseres etter avtale med Statsforvalteren.

I løpet av oppstart drift av renseanlegg gjennomføres et utvidet prøvetakingsprogram for å dokumentere om renseløsningene er tilfredsstillende eller må forbedres i dialog med Statsforvalteren. Øvre grense tilstandsklasse 2 (< PNECakutt) tabell 3.1 tilstandsklasser for ferskvann² i M608 skal søkes overholdt.

Ukeblandprøvene skal analyseres for følgende stoffer ved de fem første ukeblandprøvene, og deretter en gang per måned, for å dokumentere innhold av mulige helse- og miljøfarlige stoffer i tunnelvannet: arsen, bly,

² Grenseverdier for klassifisering av vann, sediment og biota – revidert 30.10.2020. Miljødirektoratet M-608/2016

kadmium, kobber, krom total og krom VI, kvikksølv, nikkel, sink og PAH- 16. For metaller skal grenseverdiene vurderes ut fra analyse av filtrert prøve.

4.2 Utslippsreducerende tiltak

Tiltakshaver skal etablere tilstrekkelige renseløsninger og avbøtende tiltak for å redusere utslipp av partikler, partikkelbunden forurensning, plast/skytestreng, olje og andre miljøgifter mest mulig, slik at det ikke fører til skade eller ulempe for miljøet. Riggområdet skal etableres slik at eventuell forurensning fra det kan kontrolleres.

Drifts- og dreinsvann fra tunneldrivingen skal renses i renseanlegg bestående av slamnisjer, sandfang, oljeutskiller, filterløsning og utstyr for nøytralisering av pH. Sedimentasjonsbasseng skal være stor nok til å gi lang nok oppholdstid for vannet til at partiklene sedimenterer til bunnen.

Renseanleggene må innrettes på en slik måte at utslippsgrensene i Tabell 1 vilkår 4.1 blir overholdt.

Utslipp av olje, smørefett og drivstoff i større omfang vil være knyttet til uhell/lekkasjer på maskiner og utstyr under anleggsarbeidet. Det skal etableres rutiner for påfylling av drivstoff, vedlikehold av maskinpark m.m. med formål om å redusere forurensning til grunn og resipient. Ved eventuelle punktutslipp av olje, drivstoff, smørefett eller annet skal mest mulig samles opp. Absorbenter skal være tilgjengelige på steder der slik forurensning kan oppstå.

Det skal ikke etableres verksteder eller vaske/spyleplasser med direkte avrenning til vassdrag eller terreng. En eventuell vaskeplass skal ha tett dekke og oljeutskiller, og tilfredsstillende utslippskravene i Tabell 1, vilkår 4.1.

Det er ikke tillatt å vaske betongbiler uten rensing og med utslipp direkte til vassdrag, da dette kan medføre høye pH-verdier. Vaskevann fra eventuelle betongbiler skal ledes til renseanlegg og pH-justeres, jf. Tabell 1, vilkår 4.1.

Det skal settes i verk effektive tiltak for oppsamling av eventuelle plastrester og skytestrenger. Dersom plastrester når resipient eller renseanlegg, må det settes i verk avbøtende tiltak.

Virksomheten skal håndtere overvann i anleggsperioden slik at det ikke fører til skade eller ulempe for miljøet. Virksomheten skal gjennomføre avskjærende tiltak for å redusere tilrenning av overvann gjennom anleggsområdet til resipienten og tiltak for å redusere erosjon og partikkelavrenning.

4.3 Drift og vedlikehold av renseanlegg

Renseinnretningene skal være dimensjonerte for maksimal reel vannmengde og tilstrekkelig oppholdstid, og de skal ha tilfredsstillende sikring mot akuttutslipp. Ekstreme værforhold må være inkludert i risikovurderingen og beredskapsplanen, jf. vilkår 3.2 i dette tillatelsen. Dimensjonering av renseanlegget med hensyn til nødvendig oppholdstid må kontrolleres og eventuelt korrigeres. Dokumentasjon om dimensjonering av renseanlegget skal være tilgjengelig ved kontroll eller forespørsel fra forurensningsmyndigheten.

Det må føres jevnlig kontroll med renseanleggene. Disse må tømmes og rengjøres ved behov. Det skal utarbeides og settes i verk et kontrollprogram med tilhørende skriftlige internkontrollrutiner og driftsinstruks m.m. for å følge opp drift av renseanlegg i anleggsperioden. Rutinene må som et minimum beskrive:

- Drifts- og tømmerutiner for renseanlegg. Bassengene skal rutinemessig tømmes for sand, olje og slam slik at nødvendig oppholdstid til en hver tid blir holdt.
- Visuell inspeksjon av renseanleggene og visuell kontroll av resipient.
- Avvikshandtering av forhold som gjelder uønsket ytre miljøhendelser som har betydning for drift av renseanlegg, sedimenteringsbasseng m.m.
- Prøvetaking slik at kravene til utslipp fra renseanleggene blir holdt.

4.4 Utfylling av tunnelmasser i Staffivatn

Ved utfylling i Staffivatn skal det fylles mot en voll av sprengstein som avgrensing mot magasinet.

Sprengsteinvollen skal etableres ved nedtappet magasin vannstand. Videre tilførsel av tunnelmasser utføres på innsiden av vollen for å begrense utvasking og avrenning til vannforekomsten. Tilstøtende bekker og elver skal ledes utenom, eller gjennom deponiet i rør og/eller kulvert for å unngå utvasking.

Dersom utvasking og avrenning av finstoff gjennom sprengsteinvollen blir merkbar, skal det vurderes bruk av siltgardin.

5 Utslippskontroll og prøvetaking

5.1 Utslippskontroll

Virksomheten skal kontrollere og dokumentere utslippet ved å gjennomføre målinger. Det skal utarbeides og settes i verk et måleprogram med tilhørende skriftlige internkontrollrutiner og driftsinstruks for å følge opp instrument for måling i anleggsperioden. Plassering av målepunkt skal baseres på faglig vurdering utført av fagfolk med kompetanse.

Målingene skal omfatte prøvetaking, analyser og/eller beregninger. Prøvene skal tas og håndteres i samsvar med Norsk Standard. Dersom slik standard ikke fins, kan annen internasjonal standard brukes. Prøvetaking skal utføres av personer med nødvendig kompetanse. Analysene skal utføres av et laboratorium som er akkreditert for de aktuelle analysene. Virksomheten skal jevnlig utføre kontroll og kalibrering av måleutstyr.

Målingene/beregningene skal utføres slik at de er representative for det faktiske utslippet tiltaket kan føre til. Virksomheten skal utarbeide et måleprogram for de parameterne som er omtalte i vilkår 4.1. Frekvensen for prøvetaking må være høy nok til å kunne fange opp variasjoner i utslippet. Kravene til prøvetakingsfrekvens for suspendert stoff, turbiditet, pH og olje er gitt i Tabell 1 vilkår 4.1.

Siden akkreditert metode for suspendert stoff må baseres på stikkprøver, skal utslippet også måles kontinuerlig for turbiditet. Måleprogrammet skal beskrive metode for å etablere en sammenheng mellom suspendert stoff og turbiditet, forslag til alarmgrenser m.m. Når det er etablert en lineær sammenheng mellom prøveresultat for suspendert stoff og turbiditet, så kan målingene baseres på turbiditet med alarmgrenser og midlingstider. Forslag til dette skal beskrives i program for utslippskontroll. Dersom turbiditeten overstiger alarmgrensen for utslippspunktet, skal utslippet stanses, årsaksforhold avklares og nødvendige avbøtende tiltak settes i verk. Det samme gjelder ved overskriding av grenseverdi for pH.

I tillegg til prøvetaking og måling av parameterne i vilkår 4.1, skal følgende kontrollrutiner gjennomføres:

- Daglig visuelt tilsyn med renseanlegget.
- Daglig visuell kontroll av resipient.
- Daglig kontroll av tilgjengelighet på absorberingsmateriale for olje.

Virksomheten skal ta vare på alle prøveresultatene og annen dokumentasjon fra utslippskontrollen. Opplysningene skal være tilgjengelige ved kontroll eller forespørsel fra forurensningsmyndigheten, jf. forurensningsloven § 50.

5.2 Prøvetaking i Blåelva/Staffivatn

Før anleggsarbeidet tar til skal det utarbeides et måleprogram som beskriver hvilke målinger som er foreslått for oppfølging og overvåking av vassdraget. Metodevalg og kriterier for å iverksette tiltak skal komme frem av programmet. Måleprogrammet sendes Statsforvalteren når det er utarbeidet.

Vannkvaliteten i vassdraget skal følges opp med prøvetaking og analyser i anleggsperioden og i etterkant.

Det skal inkluderes minimum en overvåkingsrunde etter avsluttet anleggsperiode. Dersom det viser seg at en etter ferdigstilling av prosjektet har redusert kvaliteten på resipienten, skal det utføres opprydding og habitatforbedrende tiltak for å rette opp forholdene.

Virksomheten skal ta vare på alle prøveresultatene og annen dokumentasjon fra prøvetakingen i bekkene. Opplysningene skal være tilgjengelig ved kontroll eller forespørsel fra forurensningsmyndigheten, jf. Forurensningsloven § 50.

6 Grunnforurensning og forurenset sediment

Virksomheten skal være innrettet slik at det ikke skjer utslipp til grunnen som kan føre til nevneverdige skader eller ulemper for miljøet.

Virksomheten plikter å gjennomføre forebyggende tiltak som skal hindre utslipp til grunn og grunnvann. Virksomheten plikter videre å gjennomføre tiltak som er egnet for å avgrense påvirkningen på miljøet av et eventuelt utslipp. Utstyr og tiltak som skal hindre utslipp til grunn og grunnvann, eller hindre at eventuelle utslipp fører til skade eller ulempe for miljøet, skal overvåkes og holdes ved like regelmessig. Denne plikten gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal hindres.

Virksomheten plikter å ha kontinuerlig oversikt over eventuell forurenset grunn innenfor virksomhetens område. Dette inkluderer også vurdering av spredningsfare og behovet for undersøkelser og tiltak. Dersom det er behov for å iverksette slike tiltak eller gjennomføre undersøkelser, skal forurensningsmyndighetene varsles.

7 Massedeponi

7.1 Generelt

Etablering av permanente massedeponi skal skje i samsvar med gjeldene konsesjon/detaljplan for miljø og landskap gitt av Energidepartementet og NVE. I massedeponiene ved Gaddaneskleivo og Staffivatn kan det samlet plasseres inntil 950 000 m³ sprengstein

Avrenning av sprengstoffrester og finstoff fra sprengsteinfyllingene skal avgrenses ved å etablere avskjærende grøfter oppstrøms deponiene og renseløsninger nedstrøms deponiene i form av infiltrasjon, filterløsninger eller lignende. Detaljert prosjektering av arrangementet oversendes Statsforvalter når det er utarbeidet.

7.2 Prøvetaking avrenning (sigevann) fra sprengsteinsfyllingene

I oppsamlingsarrangement nedstrøms sprengsteinsfyllingene skal det tas tolv prøver første år, deretter fire prøver per år, jevnt fordelt over årene. Prøvene tas som stikkprøver, og analyseres for suspendert stoff, total- nitrogen, ammonium-nitrogen og nitrat-nitrogen. Dette for å dokumentere om renseløsningene er tilfredsstillende eller må forbedres. Detaljert opplegg for prøvetaking nedstrøms massedeponiene, tilpasset vinterdrift mv beskrives i måleprogrammet, jf. vilkår 5.2

7.3 Masser som kan plasseres i massedeponi

Det er kun tillatt å plassere sprengstein som tas ut i forbindelse med bygging av Blåfalli Fjellhaugen kraftverk.

Masser skal ikke inneholde forurensningsstoffer som overstiger normverdier for forurenset grunn i vedlegg 1 til forurensningsforskriften kapittel 2. Dersom massene har naturlige forhøyede bakgrunnsverdier av normverdier for forurenset grunn, skal det risikovurderes og dokumenteres at massenes utlekkingspotensial ikke er til skade eller ulempe for miljøet. Det tillates heller ikke bruk av steinmasser som danner syre eller andre stoffer som kan medføre forurensning i kontakt med vann og/eller luft.

Det er ikke tillatt å legge avfall som for eksempel som betong, betongslam, asfalt, slam fra renseanlegg etc. i fyllingene.

7.4 Bruk av massedeponi til mellomlager av lettere forurensede masser

Deler av massedeponiet kan tas i bruk for mellomlagring av lettere forurensede tunnelmasser som oppstår i prosjektet slik som bunnrenskmasser, masser som er mistenkt forurenset og masser omtalt sist i vilkår 7.3.. Dersom det påtreffes masser i kategorien farlig avfall gjelder vilkår 10.1

- Det skal tydelig merkes hvor massene kommer fra, og masser med ulik forurensningsgrad skal ikke blandes sammen. Det er ikke lov å fortynne forurensede masser ved å blande de med masser som er mindre forurenset.
- Massene lagres på en plan flate med fast dekke, f.eks. asfalt, betong, container, duk/presenning, en absorberende såle (bark, steinmel, sand, o.l.) eller en optimal kombinasjon av disse.

- Ved nedbør må tiltak iverksettes for å unngå økt avrenning, eksempelvis ved å legge en presenning over massene.
- Ved lagring av bløte masser bør det anlegges voller av absorberende materiale (bark, steinmel, sand ol.) rundt de mellomlagrede massene for å forhindre avrenning. Dette er også relevant ved mye nedbør.

8 Kontroll og overvåkning

Miljørisikoanalysen skal ligge til grunn for en kontroll- og overvåkningsplan for tiltaket. Under hele tiltaksgjennomføringen skal det utføres kontroll og overvåkning etter en slik plan. Planen må være av tilstrekkelig omfang til å avdekke spredning av forurensning fra tiltaket. Kontroll- og overvåkningsplanen skal lages i tråd med anbefalinger gitt i Miljødirektoratets veileder M-350/2015 og overholde vilkårene i tillatelsen. Måleutstyr, metoder, gjennomføring og analyser skal følge Norsk standard. Planen oversendes Statsforvalter når den er utarbeidet.

9 Kjemikalier

Med kjemikal mener vi her kjemiske stoff og stoffblandinger som blir brukt i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier. Slike kjemikalier kan for eksempel være, hydraulikkvæsker og middel brukte for å hindre brann.

For kjemikalier som blir brukt på en slik måte at det kan føre til fare for forurensning, skal virksomheten dokumentere at den har gjort en vurdering av helse- og miljøegenskaper til kjemikaliene på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også vilkår 3.1 om internkontroll.

Virksomheten plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Virksomheten skal gjøre en kontinuerlig vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø valgt av de kjemikaliene som blir brukt, og av om det finnes alternativ. Skadelige effekter knytte til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativ finnes, plikter virksomheten å bruke disse så langt dette kan gå føre seg uten urimelig kostnad eller ulempe.³

Stoff alene, i stoffblandinger og/eller i produkt, skal ikke framstilles og selges, eller bli brukte uten at de oppfyller kravene i REACH-regelverket⁴ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

10 Avfall

10.1 Generelle krav

Virksomheten plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det blir dannet avfall som følge av virksomheten. For materiale som blir nyttet som biprodukt, skal det kunne dokumenteres at kriteriene i forurensningsloven § 27 andre ledd er oppfylte.

Virksomheten skal i størst mulig grad avgrense innholdet av skadelige stoff i avfallet.

³ Jf. lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolllova) av 11.06.1979, nr. 79, om substitusjonsplikt § 3a

⁴ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskrifta) av 30. mai 2008, nr. 516

Avfall som oppstår i virksomheten, skal primært brukes om igjen, enten i egen eller i andre virksomheter sin produksjon. Dersom dette ikke er mulig, eller det fører til urimelige kostnader, skal avfallet først og fremst materialgjenvinnes. Dersom dette heller ikke er mulig uten urimelige kostnader, skal avfallet så langt det er råd gjenvinnes på en annen måte.

Virksomheten plikter å sørge for at all håndtering av avfall, inkludert farlig avfall, blir utført i samsvar med gjeldende regler for slik håndtering, som er fastsatt i eller med hjemmel i forurensningsloven og avfallsforskriften⁵.

Farlig avfall kan ikke fortynnes på en slik måte at det kan regnes som ordinært avfall. Ulike typer farlig avfall kan ikke blandes dersom dette kan føre til fare for forurensning, eller det vil skape problem for den videre håndteringen av avfallet. Farlig avfall kan heller ikke blandes sammen med annet avfall, med mindre det letter den videre behandlingen av det farlige avfallet og dette gir en miljømessig minst like god løsning.

10.2 Håndtering av avfall

All håndtering av avfall skal utføres slik at det ikke fører til avrenning til grunn eller overflatevann. Farlig avfall skal ikke lagres mer enn 12 måneder.

I tillegg gjelder følgende:

- a) All håndtering av avfall skal være basert på en risikovurdering, jf. *vilkår 2.4 og 8. Riktig?*
- b) Virksomheten skal ha kart der det går fram hvor ulike typer avfall er lagret.
- c) Avfallslager skal være sikret slik at uvedkommende ikke får tilgang. Lagret farlig avfall skal ha forsvarlig tilsyn. Lagret avfall skal være merket slik at en ser hva som er lagret.
- d) Avfall som ved sammenblanding kan gi fare for brann, eksplosjon eller at farlige stoff blir dannet, skal lagres med nødvendig avstand.
- e) Alt farlig avfall, uavhengig av mengde, skal lagres innendørs, og på tett dekke⁶ med oppsamling av eventuell avrenning. Annen lagringsmåte kan godtas dersom virksomheten kan dokumentere at den valgte lagringsmåten gir minst like lav risiko og like godt vern.

10.3 Håndtering av slam fra renseanlegg og bunnrenskmasser

Slam fra renseanlegget og grøfter inne i tunnelen samt bunnrenskmasser blir regnet som næringsavfall, og skal håndteres i tråd med forurensningsloven § 32. Det skal tas prøver av slammet og bunnrenskmassene. Dersom analyser viser at konsentrasjonen av helse- og/eller miljøfarlige stoff ligger under normverdiene gitt i forurensningsforskriften kapittel 2, vedlegg 1, så kan massene disponeres i tråd med Miljødirektoratets veileder M-1243⁷. Dersom innholdet er over normverdiene, skal massene leveres til lovlig avfallsanlegg.

⁵ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskrifta) av 01.06.2004, nr. 930

⁶ Med tett dekke er meint fast, ugjennomtrengelig og tilstrekkeleg slitesterkt dekke for dei aktuelle materiala/avfallstypar.

⁷ Mellomlagring og sluttdisponering av jord- og steinmasser som ikke er forurenset. M-1243 utgitt 2018.

11 Rapportering til Statsforvalteren

11.1 Rapportering underveis

Følgende dokumenter oversendes Statsforvalteren når de er utarbeidet

- Detaljert prosjektering av utslippsarrangement massedeponiene, jf. vilkår 7.1
- Måleprogram resipientovervåking, jf. vilkår 5.2 og 7.2
- Kontroll og overvåkingsplan, jf. vilkår 8

10.2 Sluttrapport

Virksomheten skal sende rapport til Statsforvalteren innen tre måneder etter at anleggsarbeidet er slutført. Rapporten skal inneholde følgende:

- Omtale av utført arbeid.
- Samlet omtale og dokumentasjon på effekt og avbøtende tiltak som er gjennomført for å hindre forurensning.
- Samlet utgreiing om eventuelle vilkår i tillatelsen som ikke er oppfylt, inkludert grunngivelse for avvik.

12 Tilsyn

Virksomheten plikter å la representanter for forurensningsstyresmaktene eller andre som har styresmakt, fører tilsyn med anlegget til enhver tid.

